

Gemeente
Diemen

Actieplan Eenzaamheid Diemen

december 2021

Inhoud

1.	Aanleiding	3
2.	Definitie	4
3.	Oorzaken	4
4.	Gevolgen	4
5.	Huidige situatie eenzaamheid in Diemen	5
6.	Aanbod	5
7.	Aanpak.....	6
8.	Borging	7
9.	Communicatie	7
10.	Overzicht acties en planning	7
11.	Acties – uitgewerkt	11
11.1.	Bewustwording.....	11
11.2.	Signalering	12
11.3.	Opvolgen en versterken huidige structuren.....	12
11.4.	Focus op risicogroepen.....	13
11.5.	Netwerken in de buurt – Community building.....	14
11.6.	Netwerken in de buurt – app sociaal Diemen.....	15
12.	Financiën en risico's	16
13.	Monitoring en evaluatie	16
14.	Participatie.....	17
	Bijlage I.....	18
	Bijlage II Toelichting subsidie 'versterken maatschappelijke sector'	20

1. Aanleiding

In het coalitieakkoord *Duurzaam Samenleven 2018 – 2022* staat dat er met de raad een Actieplan Eenzaamheid wordt uitgewerkt, waarbij ook gekeken wordt naar het versterken van de positie van Huizen van de Buurt als ontmoetingspunt. Er is al veel bewerkstelligd. Zo is de nota sociaal domein 2020-2023 vastgelegd waar uitgebreid aandacht was voor eenzaamheid. Inmiddels heeft de coronacrisis de vraag naar een actieplan extra prangend gemaakt. Naar aanleiding hiervan is er eind 2020 een Werkgroep Eenzaamheid opgezet met verschillende ketenpartners. Bij het oprichten van deze werkgroep is gepoogd om belangrijke doelgroepen vertegenwoordigd te hebben. Dit plan van aanpak is vervolgens tot stand gekomen in samenwerking met de Werkgroep Eenzaamheid. In deze werkgroep¹ zitten vertegenwoordigers van de gemeente Diemen, de Stichting Welzijn Diemen, het Netwerk Palliatieve Zorg Amsterdam/Diemen, het Centrum voor Levensvragen, MEE, de MaDi, de GGD, Movisie en Arkin.

Eind 2020 heeft Diemen zich aangesloten bij het landelijke actieprogramma 'Eén tegen eenzaamheid'. Het actieprogramma heeft als doel eenzaamheid eerder te signaleren en meer bespreekbaar te maken, om vervolgens een duurzame aanpak te ontwikkelen. Dit actieplan voor de gemeente Diemen volgt de lijn van dit landelijke programma en ontvangt ondersteuning van een adviseur van Movisie via het landelijke actieprogramma Eén tegen Eenzaamheid. Om aan te sluiten op de vraag van het coalitieakkoord zijn de acties in dit plan in de commissie transformatie samen met de gemeenteraad besproken. Hen is gevraagd om input te leveren.

Dit actieplan staat niet op zichzelf maar bouwt voort op het huidige beleid (o.a. de diversiteitsnota en de nota sociaal domein). Dit plan is dan ook echt bedoeld als actieplan; het is geen beleidsnota. Het doel is om verbindingen te leggen en kansen te ontdekken. Daarnaast biedt het een overzicht van alles wat er in Diemen gedaan wordt omtrent eenzaamheid. Het actieplan moet gebruikt worden als tool voor medewerkers van de gemeente en als middel om alert te blijven op problematiek rondom eenzaamheid. Verder worden nieuwe manieren van samenwerking aangegaan om het voor partners makkelijker te maken contact te leggen en elkaar te vinden. De Werkgroep Eenzaamheid heeft een controlerende en raadgevende functie.

Indeling actieplan

Om een actieplan op te kunnen stellen moet er eerst een definitie worden vastgesteld. Deze is te vinden in hoofdstuk 2.

Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 en 4 dieper ingegaan op de oorzaken en de gevolgen. In hoofdstuk 5 en 6 wordt een beeld geschetst van de situatie in Diemen, respectievelijk de eenzaamheidscijfers en het aanbod om hulp te bieden bij eenzaamheid.

Vervolgens gaan we over tot de aanpak. In hoofdstuk 7 wordt een kader geboden voor de verschillende acties, op basis van onderzoek van Movisie. In hoofdstuk 8 wordt de borging besproken en in hoofdstuk 9 wordt de communicatiecampagne besproken.

Vervolgens is een overzicht van alle acties te vinden in hoofdstuk 10, die verder worden toegelicht in hoofdstuk 11. In hoofdstuk 12 worden de financiën en eventuele risico's besproken. Daarna de monitoring en evaluatie en afsluitend de kansen voor burgerparticipatie.

¹ Op dit moment wordt onderzocht of de werkgroep dementievriendelijke gemeente zich erbij kan aansluiten.

2. Definitie

De definitie van eenzaamheid van De Jong Gierveld luidt als volgt: 'Eenzaamheid is het subjectief ervaren van een onplezierig of ontoelaatbaar gemis aan (kwaliteit van) bepaalde sociale relaties'. In de basis gaat het dus over een tekort aan contact(en) wat als onplezierig wordt ervaren.

Er zijn drie soorten eenzaamheid te onderscheiden, die elk om een andere aanpak vraagt:

- **Sociale eenzaamheid:** iemand heeft minder mensen om zich heen dan gewenst.
- **Emotionele eenzaamheid:** iemand mist een diepe band, bijvoorbeeld een (levens)partner of een intieme vriend. Iemand die zich emotioneel eenzaam voelt wil vaak zijn of haar verhaal kwijt.
- **Existentiële eenzaamheid:** hier ligt zingeving aan ten grondslag. Dit kan een gemis aan zingeving zijn, of een eenzaam gevoel doordat anderen niet begrijpen hoe het voelt als iemand bijvoorbeeld zijn of haar partner verliest.

Een combinatie is mogelijk. Eenzaamheid hoort ook bij sommige fases van het leven; soms kan eenzaamheid ook overgaan zonder interventie. De verschillende soorten eenzaamheid hebben verschillende oorzaken en verschillende oplossingen.

3. Oorzaken

Als we weten wanneer eenzaamheid kan optreden, kunnen we hier rekening mee houden in het plan van aanpak. Zo weten we wanneer we extra alert moeten zijn. Eenzaamheid kan veel verschillende oorzaken hebben, maar globaal zijn ze in te delen in drie categorieën:

1. **Individuele oorzaken:** Zoals persoonlijke capaciteiten en eigenschappen. Ook een gebrek aan sociale vaardigheden, probleemoplossend vermogen, een negatief zelfbeeld of gezondheidsproblemen kunnen een belangrijke rol spelen bij het ontstaan van eenzaamheid.
2. **Oorzaken in veranderingen in het sociale netwerk:** Deze veranderingen ontstaan vaak na ingrijpende gebeurtenissen. Voorbeelden daarvan zijn een echtscheiding, een ontslag, een overstap naar een nieuwe baan of opleiding, een verhuizing, of door het overlijden of ziek worden van dierbaren.
3. **Maatschappelijke oorzaken:** Deze oorzaken kunnen betekenisvol contact maken belemmeren. Denk bijvoorbeeld aan negatieve beeldvorming over groepen mensen (zoals ouderen, mensen met psychische beperkingen of migranten), waardoor het voor die groepen soms moeilijker kan zijn om contact te leggen. Eenzaamheid ten gevolge van de coronamaatregelen kunnen we hier ook onder scharen.

Volgens Movisie zijn er ook een aantal risicogroepen te onderscheiden. Risicogroepen zijn onder andere 75-plussers, jongeren tussen de 15 en 24 jaar, gescheiden mensen, mensen met een beperking of psychiatrische achtergrond, mantelzorgers en dak- en thuislozen. Individuele eigenschappen zoals SES, laaggeletterdheid, schuldenproblematiek, gezondheid, afkomst en geardeerdheid hebben ook een correlatie met gevoelens van eenzaamheid.

4. Gevolgen

Niet alleen voor de gemeente zelf, maar ook voor de samenleving als geheel is het belangrijk om eenzaamheid aan te pakken en te zorgen voor verbinding. Vereenzaming raakt aan de kern van het menselijk bestaan en gaat ten koste van het emotionele en fysieke welbevinden. Niet alleen het welbevinden vermindert, maar op termijn heeft eenzaamheid ook een negatieve invloed op de gezondheid. Eenzaamheid blijkt bij te dragen aan uiteenlopende psychische en fysieke klachten, zoals depressie, dementie, verslaving, beroertes, slaapproblemen en hart- en vaatziekten. Ingrijpen kan duurdere, intensievere hulp voorkomen. Gezondheid en welzijn zijn belangrijke taken waar de gemeente een sterke verantwoordelijkheid in heeft.

5. Huidige situatie eenzaamheid in Diemen

Uit de eerste resultaten van de Gezondheidsmonitor 2020² blijkt dat er in 2020 een toename is van eenzaamheid in Diemen. Eenzaamheid komt in Diemen even vaak voor als elders in de regio, maar vaker dan in de rest Nederland. Eén op de acht inwoners van Diemen voelt zich ernstig eenzaam; dit zijn ongeveer 3.000 inwoners. Ernstige eenzaamheid is de afgelopen jaren gestaag toegenomen van 7% in 2010 naar 13% in 2020. Ook het aandeel inwoners dat zich matig eenzaam voelt is gestegen; van 32% in 2010 naar 40% in 2020. Eenzaamheid komt in Diemen vaker voor dan gemiddeld in Nederland. Ernstige eenzaamheid verschilt weinig tussen de wijken in Diemen. De verschillen die er tussen wijken zijn, zijn te verklaren door verschil in demografie. Van de ernstig eenzamen in Diemen wil 21% meer met andere mensen omgaan; 12% heeft hierbij behoefte aan ondersteuning. Ernstige eenzaamheid onder volwassenen komt even vaak voor bij mannen als bij vrouwen. Uit de jeugdgezondheidsmonitor Diemen 2017-2018³ bleek dat meisjes vaker aangaven eenzaam te zijn dan jongens. De hoogste eenzaamheidscijfers zien we bij inwoners met een migratieachtergrond. Verder komt ernstige eenzaamheid vaker voor bij mensen die alleen wonen; van hen is 22% ernstig eenzaam. In de Gezondheidsmonitor 2020 worden twee vormen van eenzaamheid onderscheiden. Emotionele eenzaamheid (het gemis aan intieme relaties) komt in Diemen vaker voor (36%) dan sociale eenzaamheid (het gemis aan sociale contacten; 33%).

Corona

Ruim een kwart van de inwoners van Diemen voelt zich eenzamer door de coronacrisis. Dit gevoel is sterker onder de 18- t/m 34-jarigen; van hen voelde 43% zich in deze periode meer eenzaam. Een kleine groep inwoners (2%) voelt zich juist minder eenzaam door de coronacrisis.

6. Aanbod

In bijlage I is een globaal overzicht van het aanbod in Diemen terug te vinden. Dit aanbod is gedurende de afgelopen jaren zorgvuldig samengesteld, met oog voor de verschillende risicogroepen en zorgvragen. De gemeente heeft veel voorzieningen in het leven geroepen die erop gespitst zijn om eenzaamheid te voorkomen en te beperken, en te zorgen dat mensen minder vaak in een situatie blijven hangen waar het risico op eenzaamheid groot is. Deze voorzieningen behouden we, en soms breiden we ze uit. Er wordt gekeken naar acties om de aandacht, kennis en sensitiviteit omtrent eenzaamheid te vergroten bij de professionals die deze voorzieningen verzorgen. Verschillende soorten eenzaamheid vragen elk een andere aanpak. Om iemand goed te kunnen helpen is dus belangrijk dat er in een vroeg traject al goed onderscheid wordt gemaakt tussen de verschillende vormen van eenzaamheid, om zo iemand goed passende hulp te kunnen bieden.

Jongeren

Uit de Jeugdgezondheidsmonitor Diemen 2017-2018 blijkt dat 9% van de tweede- en vierdeklassers zich eenzaam voelt. Dat is hoger dan in de rest van de regio. In Diemen hebben meisjes twee keer zo vaak gevoelens van eenzaamheid als jongens (12% versus 5%). Regiocijfers laten zien dat vmbo-leerlingen en jongeren van niet-Nederlandse herkomst vaker eenzaam zijn dan havo/vwo-leerlingen en jongeren van Nederlandse herkomst.

² De Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020 komt uit in het eerste kwartaal van 2022.

³ Dit zijn de meest recente beschikbare cijfers.

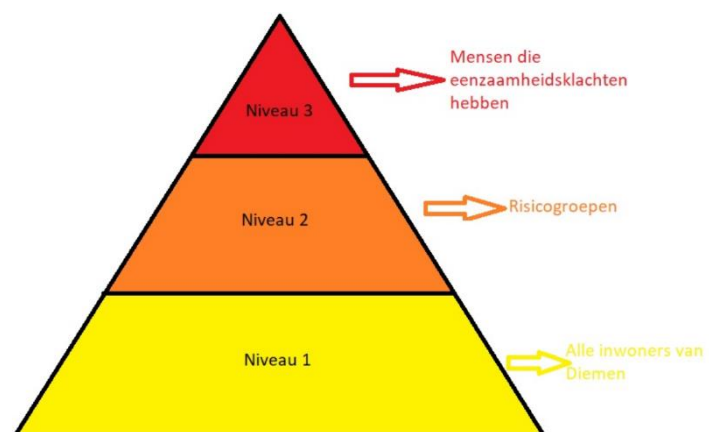
7. Aanpak

Om de aanpak goed af te stemmen is het belangrijk om al vroeg eenzaamheid te signaleren en de soort eenzaamheid te kunnen onderscheiden om zo goed passende hulp te kunnen bieden. Het kan soms extra lastig zijn om de zingevingsvraag te horen, doordat deze vaak 'verstopt' zit achter meer praktische vragen. Ook is het be-noemingswaardig dat financiële problemen ervoor kunnen zorgen dat iemand gevoeliger is voor eenzaamheid. Hier moet rekening mee gehouden worden bij de aanpak.

Volgens Movisie zijn er **drie niveaus** van belang bij een duurzame en preventieve aanpak van eenzaamheid:

1. Inzet op beschermende factoren bij **mensen zonder bekende risicofactoren of eenzaamheidsproblemen** om te voorkomen dat zij risicofactoren ontwikkelen.
2. Ondersteuning van **mensen met risicofactoren voor het krijgen van eenzaamheidsproblemen** om te voorkomen dat zij eenzaamheidsproblemen ontwikkelen.
3. Inzet op het voorkomen van verergering van de problematiek bij **mensen met eenzaamheidsproblemen**.

Bij het opstellen van het actieplan zijn deze drie niveaus aangehouden. Het aanbod in Diemen is doorgaans goed. Daarom wordt gekeken hoe er op het huidige aanbod kan worden aangesloten en hoe drempels kunnen worden weggenomen.

Hieronder is een globale samenvatting hoe deze niveaus om worden gezet in acties. In hoofdstuk 10 wordt een overzicht gegeven van de acties, waarbij de kleuren van de niveaus worden gebruikt om duiding te geven. Soms werkt een actie ook op meerdere niveaus, dan is gekozen voor het meest passende niveau.

Om te zorgen dat mensen hulp zoeken willen we het bespreken van eenzaamheidsproblematiek normaliseren.

Om aan **niveau 1** te voldoen zetten we in op het bespreekbaar maken, het signaleren van eenzaamheid en het faciliteren van ontmoetingen voor alle inwoners van Diemen. Door het bespreekbaar te maken hopen we dat mensen het eerder bij zichzelf herkennen en erkennen. Ook zorgt normalisering van eenzaamheid als gespreks-onderwerp ervoor dat het makkelijker wordt om hulp te vragen. Niveau 1 gaat dus over het faciliteren van ontmoeting en duurzame relaties, zorgen voor zingeving, tijdig oplossen van financiële problemen, etc.

Voor het **tweede niveau** willen we kijken naar de verschillende risicogroepen. Er wordt breed ingezet op signalering: niet alleen bij professionals maar ook bij ondernemers. We willen hen trainen zodat zij (het soort) eenzaamheid beter herkennen. We willen de huidige structuren versterken om de route zo makkelijk mogelijk te maken. Door het onderlinge contact tussen organisaties te versterken kunnen zij makkelijker doorverwijzen. Zo komt iemand met een existentiële eenzaamheid eerder terecht bij een deskundige die getraind is om met die specifieke problematiek om te gaan. De cliëntondersteuners zitten zowel op niveau 2 als 3. Om mensen met risicofactoren te ondersteunen en te zorgen dat problematiek niet verergert, willen we de kennis en sensitiviteit omtrent eenzaamheid bij professionals vergroten.

Niveau 3 gaat over passende hulp voor mensen die eenzaamheid zijn. Dat wordt gefaciliteerd door de uitvoerende professionals.

8. Borging

Om deze acties goed uit te kunnen voeren en te zorgen dat ze geborgd worden in de organisatie, is er een aanjager nodig. Binnen de huidige bezetting is die ruimte er momenteel niet. De grote hoeveelheid extra taken voor de beleidsadviseur Sociaal Domein betekent dat er extra inzet nodig is. Zodoende is er gekozen om tijdelijk een consultant Eenzaamheid en Verbinding aan te nemen.

9. Communicatie

In de Beleidsnota Sociaal Domein 2020-2023 is het uitgangspunt dat de inwoner centraal staat, evenals in de daarvan afgeleide communicatie-aanpak. Om dit te bereiken, is het van belang om de inwoner, of in ieder geval de doelgroep die we willen bereiken, goed te kennen. In de actielijst hieronder zijn ook communicatie-acties betrokken. Bij iedere communicatie-actie wordt om te beginnen de doelgroep geanalyseerd. Zo kan de boodschap op maat worden geformuleerd en via de best passende communicatiestijlen en -middelen en de meest geschikte kanalen gedeeld. Er wordt hierbij ook gebruik gemaakt van de beschikbare toolkits die door de Rijksoverheid en het landelijke programma Eén tegen Eenzaamheid beschikbaar worden gesteld.

Voor het centrale thema eenzaamheid is de doelgroep heel divers. Daarom stellen we per actie via de communicatie-aanpak de meest geschikte communicatie-acties vast. Daar beginnen we vroeg in het proces mee en nemen we de tijd voor. We maken een analyse van de doelgroep met de eigen communicatiestijlen, geschikte communicatiemiddelen en ook geschikte boodschappers. De boodschap kan namelijk komen van de gemeente zelf, maar ook via onze ketenpartners of sleutelfiguren in de wijk. Dit netwerk is een netwerk waar we flink in willen (blijven) investeren. Om eenheid te brengen in de uitingen over eenzaamheid formuleren we een algemene kernboodschap over waar we in Diemen voor staan.

10. Overzicht acties en planning

Hieronder een overzicht van alle acties, wie de kartrekkersrol op zich neemt en wat de tijdsplanning is. Ook worden eventuele extra kosten benoemd. Het is evident dat alle plannen geld kosten. Hier zijn echter alleen de extra kosten die daar bovenop komen en niet op een andere wijze gefinancierd kunnen worden (bijvoorbeeld subsidies). De verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van de acties ligt bij de kartrekker. Sommige acties lopen al en andere zijn nieuw. Een uitgebreide toelichting van de acties is in hoofdstuk 9 te vinden. Op welk niveau de acties betrekking hebben is aangegeven met een kleur (rood: niveau 1, oranje: niveau 2, geel: niveau 3).

Acties in het kader van bewustwording:

Actie	Kartrekker (dik gedrukt) en overige betrokkenen	Planning/status
UP! Diemen op touw zetten; trainen vrijwilligers, organiseren	Centrum voor Levensvragen en de Stichting Welzijn Diemen	2021 opstartjaar (trainen vrijwilligers – al gestart), na corona breder ingezet
Opzetten van een centraal informatiepunt over eenzaamheid op de website van gemeente Diemen	Gemeente Diemen	2022 – wordt daarna up to date gehouden
Opzetten en uitrollen lokale campagne	Gemeente Diemen met adviseur van Movisie, evt. Werkgroep Eenzaamheid, MEE	Jaarlijks rond week tegen de eenzaamheid. Evt.: elk jaar extra focus op andere doelgroep: studenten, ouderen, mantelzorgers, mensen met een beperking.

Informatie over eenzaamheid en activiteiten in de buurthuizen in Diemen info en gemeentegids	Gemeente Diemen in overleg met Stichting Welzijn Diemen en MEE	3x per jaar <i>Diemen info</i> 1x per jaar gemeentegids
Actie week tegen eenzaamheid	Stichting Welzijn Diemen in samenwerking met de gemeente Diemen en de Werkgroep Eenzaamheid	2021 – loopt door. Elk jaar eind september/begin oktober.
Acties met ondernemers week tegen eenzaamheid	Gemeente Diemen in samenwerking met de adviseur van Movisie	2022 – loopt door. Elk jaar eind september/begin oktober.
Extra aandacht voor eenzaamheid bij jongeren	Gemeente Diemen , jongerenwerkers	2022

Acties in het kader van signalering:

Actie	Kartrekker en overige betrokkenen	Planning/status
Jaarlijkse netwerkbijeenkomst ondernemers en aanwijzen ambassadeurs	Gemeente Diemen . Bij start ook grote rol adviseur Movisie	Opzet en aanwijzen ambassadeurs 2022. 2022 – loopt door. Jaarlijks evenement.
Community building	Gemeente Diemen, inwoners en SWD	2021 – loopt door

Acties in het kader van het versterken van huidige structuren:

Actie	Kartrekker en overige betrokkenen	Planning/status
Trainen zorg- en welzijnsprofessionals	Werkgroep Eenzaamheid (kijken waar aansluiting te vinden is)	2021 – loopt door
Faciliteren Werkgroep Eenzaamheid	Gemeente Diemen	2021 – loopt door 1 a 2 keer per jaar samenkomen
Intensiveren huisbezoeken en telefooncirkel	Stichting Welzijn Diemen	2021 – loopt door
Versterken huidige structuren – opzetten peer to peer bezoek n.a.v. huisbezoek	Stichting Welzijn Diemen	2022 (bouwt verder door op de telefooncirkel)
Onderzoek of huidig beleid omtrent mobiliteit ouderen voldoet en of pilot (eventueel met stichting heen- en weer) nodig is	Gemeente Diemen	2022. Aanbod-gestuurd onderzoeken wat nodig is.
Extra acties rondom kerst	Gemeente Diemen	Eind 2022
Extra aandacht voor sociale cohesie bij de Voedselbank Diemen	Gemeente Diemen, Voedselbank Diemen	2022

Acties in het kader van focussen op risicogroepen / preventie:

Actie	Kartrekker en overige betrokkenen	Planning/status
Uitbreiding kennis en sensitiviteit rondom eenzaamheid bij community builder en buurthuizen	Stichting Welzijn Diemen, evt. met de Werkgroep Eenzaamheid	2022
Aandacht voor zorgvraag op mantelzorgers	Markant, gemeente Diemen en MaDi	Loopt al, eventueel kan er een cursus worden aangeboden om de kennis en sensitiviteit rondom eenzaamheid te vergroten.
Via OBA/Leef- en leerpunt een uitleensysteem opzetten voor tablets voor ouderen	Gemeente Diemen, OBA/Leef- en leerpunt	2022
Vroege interventie bij mensen met (problematische) schulden en eventueel uitbreiding kennis en sensitiviteit professionals	Schuldhelp van de gemeente Diemen en de MaDi (Vroeg erop af)	Loopt al, eventueel kan er een cursus worden aangeboden om de kennis en sensitiviteit rondom eenzaamheid te vergroten.
Vroege interventie bij studenten met psychische problemen en schulden	Gemeente Diemen (in samenwerking met de Key, MaDi en de SWD), binnen de pilot <i>Studenten aan het werk en huurschuldvrij</i>	Liep tot oktober 2021. Er wordt gekeken naar uitbreiding/verlenging van dit programma.
Extra aandacht eenzaamheid bij (internationale) studenten	Arkin	Loopt al, gemeente ondersteunt waar nodig
Extra aandacht voor eenzaamheid en problematiek bij jongeren	Stichting Welzijn Diemen, gemeente Diemen	Op dit moment komen veel (hang) jongeren op een problematische manier samen. Er wordt gekeken wat er gedaan kan worden om dit meer constructief te maken
Extra aandacht voor eenzaamheid bij mensen met een beperking	MEE	Loopt al, geen verdere acties.
Aandacht voor eenzaamheid bij dak- en thuislozen	MaDi en Wmo consultants	Loopt al. Er kan gekeken worden naar uitbreiden kennis en sensitiviteit professionals d.m.v. e-learning.
Samenwerking met de Regenbooggroep voor het project "onder de pannen", waar zorgvuldig uitgekozen daklozen gaan inwonen bij andere burgers	De gemeente Diemen in samenwerking met gemeentes uit de regio, de woningbouwcorporaties en de Regenbooggroep	Is opgestart, momenteel zit men in de onderzoekende fase. Doel is om dit regionaal op te pakken.
Vergroten kennis en sensitiviteit bij klantmanagers over eenzaamheid bij laaggeletterden en mensen een verstandelijke beperking	Gemeente Diemen, Stichting Welzijn Diemen, Leef- en Leerpunt, in samenwerking met de OBA Diemen en MEE	In 2021 is al gestart met een training over het signaleren van laaggeletterdheid bij klantmanagers van Diemen. Hierop wordt voortgebouwd.
Aandacht voor nieuwe ouders en nieuwe inwoners	De afdeling City Marketing van de gemeente Diemen verzorgt in	Loopt al, er kan gekeken worden naar uitbreiding of aanpassing van de toegevoegde brief

	samenwerking met Daarom Diemen een welkomspakket	
Brieven of anderzijds contactmomenten creëren bij levensveranderingen met een groot risico op eenzaamheid	Gemeente Diemen	In 2022 mogelijkheden onderzoeken, kijken of het wenselijk is en eventueel brieven opstellen en uitrollen
Onderzoeken in hoeverre eenzaamheid een rol speelt bij ZZP'ers en hoe hierin tegemoet gekomen kan worden	Gemeente Diemen	In 2022 mogelijkheden onderzoeken
Extra rouwverwerking n.a.v. de coronacrisis	Humanitas	Start 2022

Acties in het kader van netwerken in de buurt:

Actie	Kartrekker en overige betrokkenen	Planning/status
Een Sociaal Diemen app creëren waar men gemakkelijk contact kan leggen, waar de SWD aan branding kan doen, en waar inwoners om hulp kunnen vragen als zij zelf eenzaam zijn of een eenzaam iemand in hun buurt hebben.	Maker van een app, marketingdeskundige, in samenwerking met Stichting Welzijn Diemen en de gemeente Diemen. Monitoring van de app door de SWD. Marketing wordt gedaan door SWD en de afdeling Communicatie (i.s.m. Samenleving) van de gemeente Diemen.	2022 opzet en uitrollen Evaluatie eind 2023
Lokale coalitie opzetten van maatschappelijke partners (kerken, sportverenigingen, etc) en hun aanbod op de app krijgen	Gemeente Diemen en de lokale coalitie zelf. De adviseur van Movisie ondersteunt hierin.	Opzet in 2022
Vergroten kennis en sensitiviteit rondom eenzaamheid bij het diversiteitsnetwerk, en hen betrekken bij het netwerk eenzaamheid	Gemeente Diemen	Eenzaamheid aan de kaak stellen binnen het diversiteitsnetwerk d.m.v. e-learning, netwerkevenement "Diemen verbindt" organiseren.
Netwerkevenement met alle uitvoerders, thema "aanpak eenzaamheid"	Gemeente Diemen	Eén keer per twee jaar.
Creëren ontmoetingsplaatsen in (semi)publieke ruimte	Gemeente Diemen, eventueel in samenwerking met de SWD	Bij aanpassing van de openbare ruimte wordt gekeken of er ruimte is voor het creëren van ontmoetingen (bv bankjes, gymtoestellen).
Aandacht voor eenzaamheid in de omgevingsvisie	Gemeente Diemen	Is al aandacht voor; op dit moment geen extra acties
Bij bouw nieuwe woningen onderzoeken of er ruimtes gecreëerd kunnen worden voor ontmoetingen	Gemeente Diemen	Bij bouw nieuwe woningen (is al aandacht voor; op dit moment geen extra acties)
Inclusieve burgerparticipatie bij het uitwerken van gemeentelijke plannen	Gemeente Diemen:	De gemeente neemt hier al veel stappen in, loopt dus al.

Overige acties:

Actie	Kartrekker en overige betrokkenen	Planning/status
Inhuren consultant Eenzaamheid en Verbinding	Gemeente Diemen	2022 opzet en uitrollen Evaluatie begin 2023

11. Acties – uitgewerkt

11.1. Bewustwording

Bewustwording van het probleem kan voor normalisering van de zorgvraag zorgen. Dit doen we door eenzaamheid meer op de agenda te zetten. Er wordt gekeken naar kleinschalige communicatie-activiteiten om de bewustwording te versterken. Denk aan een poster in een (bedrijfs)kantine, aandacht voor het probleem bij *Diemenvoorelkaar*, een fototentoonstelling of verhalen over eenzaamheid in huis-aan-huisbladen. Binnen Diemen info wordt er aandacht aan dit onderwerp besteed.

Het landelijk actieprogramma **Eén tegen Eenzaamheid** heeft een uitgebreide publiekscampagne. Die bestaat uit reclamespots, filmpjes en diverse communicatiematerialen. De gemeente Diemen haakt aan bij het landelijk actieprogramma. We maken gebruik van de landelijke campagne en communicatiemiddelen, o.a. van Eén tegen Eenzaamheid.

Doel is om eenzaamheid meer bespreekbaar maken, niet alleen bij de mensen die zich eenzaam voelen, maar ook bij de professionals, (maatschappelijke) organisaties en buurtbewoners. Hierdoor wordt signalering makkelijker. Dit doen we door in te zetten op onze eigen communicatie, een informatiepunt op de website, de deskundigheid van werknemers (bijvoorbeeld in de sociale dienst) te vergroten en burgers onderling aan te sporen om naar elkaar om te kijken.

In 2021 werd **UP! Diemen** uitgerold. Door middel van ontmoeting (o.a. themagesprekken in de wijk) wil UP! mensen op een persoonlijke manier met elkaar in gesprek brengen over uiteenlopende thema's die ertoe doen als je ouder wordt, zoals bewegen, rouw en intimiteit. Via deze route worden vrijwilligers van de SWD en de Netwerk Palliatieve Zorg Amsterdam/Diemen opgeleid om als gespreksleider te functioneren. Dit gaat niet om één op één moeilijke gesprekken te maar om onderwerpen ter sprake te brengen die in een groep besproken worden op een vrijblijvende manier. Hier doet men dus ook contacten op.

UP gesprekken

De gespreksleiders zijn vrijwilligers die nu werken voor de preventieve huisbezoeken en mensen vanuit de zorg. De UP gesprekken zullen in eerste instantie in het Noorderlicht en in het Kruidvat worden gevoerd. Verwachting is dat mensen zichzelf aanmelden omdat er veel mensen in de buurthuizen langskomen. De welzijnscoach en de ouderencoach van de MaDi zetten erop in om mensen die zichzelf niet uitnodigen ook te betrekken. Up is vrijblijvend maar het zijn wel gesprekken voor ouderen die echt ergens over gaan.

11.2. Signalering

Veel mensen en organisaties kunnen helpen eenzaamheid te signaleren. Denk aan familie, burens, inwoners van buurten en wijken, professionals en vrijwilligers van organisaties (zoals welzijn, kerken en verenigingen), gezondheidscentra, woningcorporaties en plaatselijke ondernemers. Het signaleringsproces bestaat uit een aantal belangrijke onderdelen:

- Mensen vaardigheden leren om eenzaamheid te herkennen en bespreekbaar te maken; dit doen we bij de bewustwording.
- Een laagdrempelige en centrale plek instellen waar mensen signalen kunnen melden; dit wordt de app van hoofdstuk 9.6.
- Goede afspraken maken over de opvolging van signalen en de verdere aanpak; in Diemen is de SWD hier kartrekker van.
- We onderscheiden daarbij de volgende stappen: signalen opvangen, signalen overgeven, signalen opvolgen en een vervolg opzetten. De laatste twee punten worden in 9.3 en 9.6 besproken.

Door eenzaamheid vroegtijdig te signaleren kan veel ernstige problematiek voorkomen worden. Door professionals te leren de verschillende soorten van eenzaamheid te herkennen, kan het probleem beter worden aangepakt. De gemeente heeft in het kader van één tegen eenzaamheid contact gelegd met een adviseur van Movisie. De gemeente is voornemens om – samen met deze adviseur - een bijeenkomst te organiseren waar (zorg)professionals getraind worden hoe ze de verschillende soorten eenzaamheid kunnen herkennen en wat ze kunnen doen als ze deze herkennen.

Mensen met eenzame gevoelens komen vaak toch in contact met anderen, bijvoorbeeld in de supermarkt of als de postbode langskomt. Door mensen daar te signaleren kan ervoor gezorgd worden dat iemand eerder de juiste hulp krijgt, ook als diegene zelf geen hulp zoekt. Daarom wil afdeling EZ een netwerkbijeenkomst organiseren voor ondernemers in Diemen. De eerste keer gaat de adviseur van Movisie hen daarbij begeleiden. Ondernemers kunnen dan binnen hun organisatie een ambassadeur aanwijzing die alert is op eenzaamheid en waar andere werknemers terecht kunnen als ze vragen hebben.

Daarnaast wordt er gekeken om de kennis en sensitiviteit binnen organisaties verder te vergroten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het ophangen van posters in de bedrijfskantine. Het plan is om deze bijeenkomst 1x per jaar te organiseren. In de pers en in **Diemen info** kunnen succesverhalen gedeeld worden, om zo andere ondernemers aan te moedigen het jaar erop ook mee te doen.

Een vereiste voor een succesvol verloop is om genoeg informatie op de website van de gemeente beschikbaar te stellen zodat iemand ook weet wat hij of zij moet doen, nadat hij of zij gesignaleerd heeft. De gemeente Diemen creëert een informatiepunt op de website. Hierbij wordt overlegd met de betrokken organisaties hoe zij hun rol zien en wat voor informatie zij daar graag zouden zien.

11.3. Opvolgen en versterken huidige structuren

In het coalitieakkoord staat de wens om de aanpak van huisbezoeken van ouderen in het kader van de eenzaamheidsbestrijding te intensiveren. Intensivering betekent dat er een grotere groep benaderd wordt. De huisbezoeken gaan nu als volgt: alle 75+'ers krijgen een brief of zij geïnteresseerd zijn in een huisbezoek (tijdens corona een telefoongesprek). Als zij 'ja' aanvinken dan neemt een getrainde vrijwilliger van de SWD contact met hen op. Deze vrijwilliger gaat dan in gesprek en probeert de vraag achter de vraag te achterhalen. Hij of zij kan dan doorverwijzen naar de juiste instelling of bijvoorbeeld eens meegaan naar een activiteit van de SWD op de stap minder groot te maken. Vanuit het actieplan willen we hier nog een *peer-to-peer* actie aan toevoegen. Op basis van de inschatting van de vrijwilliger worden er matches gemaakt om de 75+'ers te koppelen aan een andere 75+'er die zich had opgegeven. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat dat een zeer effectieve manier is om voor verbinding te zorgen en eenzaamheid tegen te gaan. Op dit moment is er een telefooncirkel ingezet om voor peer-to-peer verbinding te zorgen tijdens de coronacrisis. Hier kan op worden aangesloten.

Verder heeft de gemeente de Werkgroep Eenzaamheid opgericht, waar een gesprek ontstaat met de Stichting Welzijn Diemen, het Netwerk Palliatieve Zorg Amsterdam/Diemen, Arkin, de GGD, het Centrum voor Levensvragen, de MaDi en MEE. Deze werkgroep kwam regelmatig samen om gezamenlijk tot dit actieplan te komen. Hier kwamen ook direct mooie vormen van samenwerking naar voren. Zo werden vrijwilligers van de SWD ook uitgenodigd voor trainingen die gegeven werden aan vrijwilligers van de NPZA. Dit soort samenwerkingsverbanden willen we onderhouden. Zodoende blijft de werkgroep ook na goedkeuring van het actieplan drie keer per jaar samenkomen. Twee keer hiervan is om de acties in dit actieplan te monitoren. Daarnaast komen zij nog één keer per jaar samen om te bespreken wat er allemaal in Diemen gebeurt rondom eenzaamheid. Hiervoor worden ook andere partijen uitgenodigd, denk hierbij bijvoorbeeld aan Pink Diemen, OBA, sportcoaches, Stichting Philadelphia, HVO Querido, Humanitas, Markant, een communicatiemedewerker van de gemeente Diemen, etcetera. Per organisatie is er één vertegenwoordiger. Verder zal er één keer per twee jaar een netwerkevenement plaatsvinden voor alle uitvoerders, met de aanpak van eenzaamheid als overkoepelend thema.

Door onderlinge structuren en contacten te versterken, wil de gemeente de route voor iemand met een hulpvraag vergemakkelijken. Als bijvoorbeeld de welzijnsstichting iemand tegenkomt die last heeft van existentiële eenzaamheid, dan kan de welzijnsprofessional diegene helpen contact op te nemen met het Centrum voor Levensvragen (en vice versa bij sociale eenzaamheid). Voorwaarde is wel dat die professional het type eenzaamheid goed kan herkennen. Er wordt dus breed ingezet op het delen van kennis over eenzaamheid, ook bij professionals en sleutelfiguren in de wijk. Hierbij ligt in de focus op professionals die werken met inwoners uit een risicogroep. Daarnaast gaat de gemeente Diemen onderzoeken welke andere domeinen en/of lokale partners verder betrokken kunnen worden bij aanpak eenzaamheid. Op die manier ontstaat er ruimte om bijvoorbeeld ook partners te zoeken binnen kunst, cultuur, sport, etcetera.

Daarnaast wordt onderzocht of er een mobiliteitsvraagstuk is. Er is veel aanbod op het gebied van mobiliteit: de PCOB rijdt elke week met een bus naar de markt, de SWD heeft een ophaaldienst met vrijwilligers en men kan aanspraak maken op het Wmo vervoer. Deze laatste is specifiek bedoeld voor meer informele afspraken. Men kan niet samen reizen, tenzij de klant een begeleider nodig heeft. Er is in 2021 gewisseld van aanbieder. Hierdoor is het niet mogelijk om nu al uitspraken te doen over de volledigheid van het aanbod. Er wordt dus nog geïnventariseerd of het aanbod hiermee afdoende is. Er zijn oriënterende gesprekken geweest met partijen zoals Stichting Heen en Weer geweest. De voorlopige conclusie is dat het nodig lijkt om aanbod-gestuurd te onderzoeken wat de vraag is. Dit betekent dat er een pilot wordt gestart, eventueel in samenwerking met de Stichting Heen en Weer. In de aanbesteding van het Wmo vervoer is ruimte gelaten voor vrijwilligersvervoer; *'Tijdens de contractperiode kunnen er pilots worden gedaan om vrijwilligersvervoer te integreren. Hierbij kan worden gedacht aan ritten kleiner dan twee kilometer door vrijwilligers te laten rijden. Daarnaast kunnen er op bepaalde locaties, zoals bijvoorbeeld winkelcentra, pendeldiensten worden ingezet op vooraf vastgestelde tijden. Dit werkt kostprijs verlagend, service verhogend en kan de reiziger meer keuzevrijheid geven.'*

11.4. Focus op risicogroepen

Zoals besproken in hoofdstuk 7 Aanpak, is het belangrijk om mensen met risicofactoren voor het krijgen van eenzaamheidsproblemen te ondersteunen om zo te voorkomen dat zij eenzaamheidsproblemen ontwikkelen. Daarnaast is gewezen op het belang om verergering van de problematiek bij mensen met eenzaamheidsproblemen te voorkomen. Het is dus nodig om extra in te zetten op mensen met bepaalde kenmerken. Door goed te weten wat de risicogroepen zijn en wat risicovolle situaties zijn, kan al in een vroeg stadium hulp worden geboden; voordat problematiek zich opstapelt.

De risicogroepen waar we op willen focussen zijn 75-plussers, jongeren tussen de 15 en 24 jaar, (internationale) studenten, alleenstaanden, mensen met een beperking of psychiatrische achtergrond, mantelzorgers en dak- en thuislozen. Daarnaast weten we wat situationele oorzaken kunnen zijn van eenzaamheid, zoals financiële problemen. De gemeente is vaak op de hoogte van die oorzaken; bijvoorbeeld wanneer iemand scheidt of een partner overlijdt, wanneer iemand een vergoeding aanvraagt voor mantelzorg, of wanneer iemand in de schuldhulpverlening komt. Dit zijn momenten waarop de gemeente iemand kan wijzen op de mogelijkheden tot hulp. Er wordt verder onderzocht hoe hier exact vorm aan gegeven wordt, en of er communicatiemomenten zijn waarop kan worden aangesloten.

Voorlopig wordt er vanuit de gemeente vooral met positieve insteek over gecommuniceerd. De afdeling City Marketing verzorgt – in samenwerking met Daarom Diemen – voor nieuwe inwoners in Diemen een welkomstpakket. Grote levensveranderingen brengen een risico op eenzaamheid met zich mee. Door mensen die naar Diemen verhuizen of een kindje hebben gekregen een (welkomst)pakket op te sturen, wil de gemeente Diemen hen met positieve insteek een hart onder de riem steken. In de begeleidende brief wordt gewezen op de mogelijkheden van de SWD. Er kan gekeken worden naar eventuele toevoegingen vanuit partners van de Werkgroep Eenzaamheid bij dit welkomstpakket.

Een andere groep waarvan verwacht wordt dat zij eenzaamheid kunnen ervaren – zeker tijdens de coronacrisis – zijn de ZZP'ers. De gemeente Diemen gaat onderzoeken wat er gedaan kan worden om hen tegemoet te komen, bijvoorbeeld door netwerkevenementen te organiseren of te faciliteren dat zij kunnen sparren met collega-ondernemers.

Elk jaar organiseert de gemeente Diemen rond de week tegen de eenzaamheid een lokale campagne waar men per jaar extra aandacht heeft voor een andere doelgroep. Voorafgaand aan die campagne kan een klein onderzoekje plaatsvinden waar de behoefte van die groep ligt en met wat voor soort eenzaamheid zij vaak kampen. De uitkomsten kunnen besproken worden met de Werkgroep Eenzaamheid. Voor de campagne kan gebruikt worden gemaakt van de communicatietoolkits vanuit Eén tegen Eenzaamheid.

Uit onderzoek blijkt dat er buurten zijn waar meer mensen zich eenzaam voelen, zoals Beukenhorst (60%) en Bergwijkpark (55%). Dit hangt weer samen met hoeveel risicogroepen er in een wijk wonen. Hier kan op worden toegespitst, onder andere door de community builder en de consulent Eenzaamheid en Verbinding. Daarnaast wil Diemen zorgen dat professionals die de risicogroepen nu al ondersteunen – zoals de welzijnscoach - extra sensitief zijn en genoeg kennis hebben op het gebied van eenzaamheid.

Eén van de (vaak onderbelichte) risicogroepen zijn jongeren. UpTalk is een online hulplijn voor jongeren en jongvolwassenen tot ongeveer 28 jaar uit Diemen en Amsterdam. Hiermee kunnen jongeren elke dag gratis en anoniem chatten of appen. Op dit moment veroorzaken jongeren in sommige wijken relatief vaak overlast terwijl zij elkaar ontmoeten. Er moet gekeken worden of deze ontmoetingen op een meer constructieve manier plaats kunnen vinden. Voor de probleemjongeren moet apart geld worden vrijgemaakt.

De SWD organiseert – in samenwerking met de bibliotheek – ondersteuning voor de digitalisering van ouderen. Er is extra aandacht voor het leef- en leerpunt. Voor 75+'ers worden de huisbezoeken ingezet en uitgebreid. Ook wordt voor hen de mogelijkheid gecreëerd om voor langere tijd tablets te lenen (eventueel samen met een cursus) zodat ze kunnen verkennen of dat voor hen helpt eenzaamheid tegen te gaan (door bijvoorbeeld te videobellen met vrienden en familie). Als het bevalt, dan kan men zelf een tablet aanschaffen. Er wordt gekeken of aansluiting kan worden gevonden in het armoedebeleid, zodat deze optie voor iedereen beschikbaar is.

11.5. Netwerken in de buurt – Community building

Via community building wordt gewerkt aan het versterken van de sociale samenhang in de wijken, zoals beschreven in de integrale beleidsnota sociaal domein. Hierbij wordt gewerkt vanuit gelijkwaardigheid met de inwoners

Wat doet Diemen al met risicogroepen?

We weten dat financiële problemen kunnen zorgen voor eenzaamheid. De gemeente Diemen en de MaDi daarom de *Vroeg erop af*-aanpak ingezet om te zorgen dat deze mensen al in beeld zijn voordat de problemen te groot worden.

Arkin heeft meerdere acties specifiek voor internationale studenten en de gemeente Diemen heeft de pilot *Studenten aan het werk en huurschuldvrij* opgezet om studenten met financiële problemen tegemoet te komen.

De MaDi en Markant vangen mantelzorgers op. MEE heeft een project voor jonge mantelzorgers.

Dak- en thuislozen kunnen goed terecht bij de MaDi. De gemeente heeft een ondersteunende rol.

zelf. Doel is om te zorgen voor verbinding van bewoners onderling; zowel binnen de wijk zelf als met inwoners uit andere wijken.

Vanuit het coalitieakkoord is het belang benadrukt om kwetsbare inwoners te betrekken. Er zijn twee buurtkamers opgericht: bij Rode Kruislaan en bij Beukenhorst. Om ontmoeting en verbinding te stimuleren en eenzaamheid tegen te gaan worden er groene ontmoetingsplaatsen in de openbare ruimte gefaciliteerd. De gemeente stimuleert het zelfbeheer van openbare ruimte door bewoners. De groei van Diemen en de diversiteit van de bevolking vragen om investeringen in een gevarieerd voorzieningenaanbod. Goede en diverse voorzieningen stimuleren ontmoetingen en vergroten de sociale cohesie. Door een groene en gezonde leefomgeving te faciliteren wordt het dorpse karakter benadrukt. Er wordt onderzocht of er op dit moment genoeg faciliteiten zijn om minder mobiele inwoners toch mobiel te houden.

In het coalitieakkoord werd het belang benoemd van bestaande en nieuwe activiteiten van Diemenaren die ontmoeting versterken. Ook werd er speciale aandacht gevraagd voor het betrekken van bewoners van Plantage De Sniep en Holland Park bij de Diemense samenleving. Een antwoord op dit vraagstuk is het verbinden van het aanbod. Er is dus niet gekozen voor het openen van een nieuw buurthuis in Diemen Noord, maar voor het verbinden van de huidige buurthuizen. Diemen is een kleine gemeente. De huidige buurthuizen liggen niet zo ver uit elkaar. In de toekomst wordt wel gekeken naar het openen van een nieuw buurthuis in Holland Park.

11.6. Netwerken in de buurt – app sociaal Diemen

Niet alleen willen we het netwerk onder professionals versterken, ook het netwerk voor inwoners moet versterkt worden. Inzetten op het huis van de buurt als ontmoetingsplaats zorgt dat het voor inwoners makkelijker is om een netwerk op te bouwen. Het coalitieakkoord bevat de wens om de positie van huizen van de buurt als ontmoetingspunt te versterken. Daarnaast gaat de gemeente Diemen onderzoeken of er gekeken kan worden naar ontmoetingsplekken in de (semi)publieke ruimte. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een koffieautomaat met ontmoetingsplek in de supermarkt, of het toevoegen van een gezamenlijke ruimte als er jongeren- of seniorenwoningen gebouwd worden⁴.

Het versterken van de positie van het huis van de buurt als ontmoetingsplek, zal vooral worden gedaan door het beter benutten van het huidige aanbod. De huizen van de buurt en het wijkcentrum organiseren al veel activiteiten. Uitbreiding van het aanbod is op dit moment niet nodig maar verbinding van het aanbod wel, zodat inwoners uit heel Diemen gebruik gaan maken van het diverse aanbod. Zodoende is er voor gekozen om een eigen app te ontwikkelen, waar formeel en informeel aanbod op te vinden is.

In deze app zijn alle sociale activiteiten in Diemen te vinden. Er komt onder andere een link naar *Diemen voor Elkaar*, alle participatieavonden en evenementen van de gemeente Diemen worden hier aangekondigd en er komt een overzicht van alle activiteiten van de Welzijnsstichting. Hierdoor is er meer menging tussen de verschillende buurthuizen. We zien nu dat mensen uit Diemen Zuid weinig naar het Noorderlicht gaan, maar door deze app wordt die stap minder groot. Er wordt onderzocht of het fijn is om een onderdeel te hebben waar mensen zelf activiteiten kunnen toevoegen, bijvoorbeeld iemand die elke zaterdagmiddag met zijn of haar hondje wandelt in het Diembos en daar wel wat gezelschap bij kan gebruiken⁵. Verder wordt er gekeken naar het samenvoegen van de verschillende componenten, zodat ze elkaar aanvullen en niet met elkaar concurreren.

Bij inschrijving van de app kan de gebruiker aangeven wat zijn of haar leeftijd is en waar zijn of haar interesses liggen. Op deze manier wordt aan *branding* gedaan: een student die geïnteresseerd is in de drumlessen bij de SWD krijgt dan niet op dezelfde pagina een uitnodiging te zien voor rollatorwandelingen bij de SWD. Voorwaarde voor succesvolle *branding* is dat er iemand meekijkt die deskundig is op het gebied van marketing: hier wordt dus

⁴ Er kan gekeken worden naar mogelijkheden tot samenwonen, zoals in het project van de Regenbooggroep “onder de pannen” of het samenwonen van senioren, statushouders en/of studenten. Eventueel kan Diemen zich aansluiten bij het programma *Age friendly cities* van de WHO. Diemen stelt zich open voor minder gebruikelijke vormen van samenwonen.

⁵ We zien dat soortgelijke apps zoals *meetup.com* heel goed kunnen werken. Belangrijke noot: dit is aanvullend op diemenvoorelkaar en mag daar niet mee concurreren.

flink in geïnvesteerd. Verder is er de mogelijkheid om ruimte te creëren op de app specifiek voor ondernemers. Er wordt met de afdeling Economische Zaken gekeken of hier behoefte aan is. Uiteraard wordt er over de hele linie zorgvuldig met de persoonsgegevens omgegaan.

In deze app kan direct contact worden gelegd met bijvoorbeeld de jongerenwerker van de gemeente Diemen, de welzijnscoach van de SWD of de ouderencoach van de MaDi. Hier kan men ook direct aan de bel trekken als zij zelf last hebben van eenzaamheid of iemand in hun omgeving hebben die daar onder lijdt. Na overleg met de Werkgroep Eenzaamheid is er bewust niet gekozen voor een centraal meldpunt, maar voor een persoon waar men een melding kan maken.

Bij de introductie van de app komt ook een uitgebreid communicatieplan om inwoners op de app te attenderen. Hiervoor worden ook partners ingezet. Daarnaast wordt er melding van gemaakt in de Werkgroep Eenzaamheid en de Lokale Coalitie (hieronder uitgelegd), zodat zij hun medewerkers op de app kunnen wijzen.

In de beleidsnota sociaal domein werd ingezet op het versterken van de huidige netwerken. De app kan hierbij helpen. In het kader hiervan gaan we onderzoeken of er een Lokale Coalitie kan worden opgezet. In deze Lokale Coalitie worden maatschappelijke groepen betrokken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan kerken, toneelgroepen, sportverenigingen, zangkoren, de PCOB, Pink Diemen, de Diemer Harmonie, As-salsam, School's cool, etcetera. We zullen hen vragen zich op vier manieren in te zetten om te helpen in de strijd tegen eenzaamheid: 1 via de app hun aanbod inzichtelijk te maken, 2 hun eigen vrijwilligers bewust maken wat te doen als zij eenzaamheid signaleren, 3 actief doorverwijzen naar de juiste kanalen en 4 hun achterban op de hoogte stellen van de app.

12. Financiën en risico's

Vanuit de provincie Noord Holland is er een subsidie voor het versterken van de maatschappelijke sector. Deze subsidie van € 80.169,42 wordt alleen verstrekt als er sprake is van cofinanciering. Dit betekent dat de gemeente Diemen zelf minstens € 43.168,15 moet investeren (bij elkaar opgeteld komen we uit op € 123.337,57). Het voorstel is om de eigen bijdrage te financieren vanuit het steunpakket welzijn en leefstijl (€ 49.340,22). Het totaalbedrag komt hiermee uit op €129.509,64.

Veel van de acties zitten (deels) al belegd in lopende subsidies. Globaal bestaan de kostenposten uit vier lijnen: het aanstellen van een Consulent Verbinding en Eenzaamheid, het faciliteren van tablets, het opzetten en uitrollen van een app, en het inzetten op netwerken. Onder die laatste noemer valt ook mobiliteit. Het kan zijn dat er geconcludeerd wordt dat er daar extra in moet worden geïnvesteerd.

Voor het uitrollen van alle plannen en het aanjagen binnen en buiten de organisatie is extra mankracht nodig. Het grootste risico voor de uitvoering van dit actieplan is het gebrek aan ambtelijke ruimte. Om dat risico te ondervangen wordt er een tijdelijke Consulent Verbinding en Eenzaamheid aangesteld. Dit actieplan krijgt een plek in het teamplan van de betrokken afdelingen. Dit betekent dat er extra fte vrij moet worden gemaakt. Indien het de gemeente niet lukt om genoeg fte vrij te maken om de regievoerdersrol op zich te nemen, is de kans groot dat er veel blijft liggen. De Werkgroep Eenzaamheid een controlerende rol en de consulent Eenzaamheid en Verbinding ziet erop toe dat de Werkgroep deze rol op zich neemt.

Een ander risico is dat de subsidie vanuit de provincie niet wordt afgegeven. In bijlage II is een overzicht te vinden van de voorwaarden voor de subsidie. Er zijn twee kansen om de subsidieaanvraag in te dienen. Om dit risico te ondervangen wordt bij de eerste kans al een volledige aanvraag ingediend, zodat alles wat afgewezen is bij de tweede aanvraag aangepast behandeld kan worden. Mocht de subsidie niet worden toegekend, dan is er minder mogelijk en zal slechts een kleine, goedkopere variant worden ingezet. In dat geval wordt het steunpakket welzijn en leefstijl (€ 49.340,22) ingezet om een app en de tablets te verzorgen. De consulent komt er dan niet.

13. Monitoring en evaluatie

In 2020 heeft de GGD de gezondheidsmonitor afgenomen. Hierin wordt ook eenzaamheid in Diemen gemeten. Door corona zal dit jaar enigszins kunnen afwijken van andere jaren. Desalniettemin zullen we dit als nulmeting aanhouden; we beginnen nou eenmaal in de coronacrisis. Na vier jaar wordt de volgende gezondheidsmonitor afgenomen.

Na een jaar (begin 2023) zal geëvalueerd worden hoeveel mensen er bereikt zijn en welke van de acties succesvol en voor herhaling vatbaar zijn. Dit wordt te zijner tijd teruggekoppeld aan de raad. De Werkgroep Eenzaamheid is mede verantwoordelijk voor de monitoring. Hiervoor komen zij twee keer per jaar samen. De evaluatie van de app wordt door de SWD en de gemeente Diemen gedaan.

14. Participatie

Verbinding binnen Diemen is bij uitstek een onderwerp voor burgerparticipatie, aangezien het niet alleen kan zorgen voor een beter plan, maar ook in zichzelf al kan bijdragen aan extra verbinding en het activeren van burgers. Burgerparticipatie rondom eenzaamheid vergroot de bewustwording en kan eraan bijdragen dat inwoners beter gaan signaleren. Een participatiebijeenkomst vergroot de kennis en sensitiviteit van participanten over dit onderwerp. Zodoende wordt de community builder ingezet om bewoners te betrekken, evenals sleutelfiguren in de wijk en de Consulent Eenzaamheid en Verbinding.

In maart 2021 is het participatietraject voor dit plan gestart. Hierbij is het concept Actieplan Eenzaamheid Diemen besproken met de jongerenraad, de Wmo raad, het ouderenoverleg, de transformatiecommissie, de PCOB en de cliëntenraad.

Bijlage I

Aanbod Stichting Welzijn Diemen:

- Leef & Leerpunt (landelijk)
- WOP (Welzijn op recept)
- Huisbezoeken 65+ (door corona tijdelijk telefonisch)
- Wandelclub
- Scootmobiel club
- *Diemen voor Elkaar*
- Buurthuizen ('t Kruitvat, Noorderlicht)
- Valpreventie
- Zwemmen
- Moeders in Beweging
- Fietsles
- Community building

Aanbod Arkin:

- Studenten workshop less-stress (internationale studenten)
- Adviesgesprek
- Gezondheidscentrum
- Liever bewegen dan moe

Aanbod Centrum voor Levensvragen/NPZA

- Individuele consult
- Groepsconsulten
- Deskundigheidsbevordering/training
- Netwerk trainen
- Consult verlenen aan individuele cliënten en groepen
- Deelnemen aan MDO en/of PaTz-groepen
- Groepsconsulten
- Deskundigheidsbevordering/trainingen- ontwikkelen en doceren voor vrijwilligers en professionals
- Ontwikkelen van nieuwe interventies met het uitgangspunt dat het om levensvragen gaat.
- Gesprekken via methodiek UP Nederland (in ontwikkeling)
- Deskundigheidsbevordering voor vrijwilligers en professionals (workshops, symposia, etc.)
- Organiseren van bewustwording (gesprek over de laatste levensfase waaronder de eenzaamheid bij deze mens en naasten in dit proces) binnen de samenleving via Pal in de Stad
- Training voor vrijwilligers methodiek UP Nederland zodat er UP-gesprekken kunnen plaatsvinden in de regio's voor oudere mensen over 'schurende' onderwerpen. UP besteedt aandacht aan eenzaamheid.

Aanbod MEE

- Trainingen, cursussen en deelgenotengroep, waaronder: Sociale vaardigheidstraining (Sova), Maak je Sterk, Powerrr, Grip op je knip, OV-coach, NAH partnergroep, ASS vrouwengroep.
- Onafhankelijke cliëntondersteuning in de wijk
- Sociaal juridische ondersteuning voor mensen met een beperking
- Diagnostiek voor kinderen en volwassenen
- MEE biedt via VTO-Vroeghulp ondersteuning aan ouders met een kind van 0 tot 5 jaar die vragen hebben over de ontwikkeling.
- Toekomstcoach
- Project voor jonge mantelzorgers
- Beweegcoach

Aanbod MaDi

- Telefooncirkel

- Cliëntondersteuning
- Ouderenadviseur
- Vroeg Eropaf
- (jongeren)schuldhelpverlening
- Budgetadvies
- Mantelzorgondersteuning

Aanbod Regenbooggroep

- Amsterdamse vriendendiensten (verminderen sociaal isolement)
- CLIP (toegankelijkheid informatie GGZ bevorderen)
- Homeservice (verminderen sociaal isolement)
- Vonk (bevorderen financiële zelfredzaamheid)

Bijlage II Toelichting subsidie ‘versterken maatschappelijke sector’

De subsidie is bedoeld voor activiteiten die structureel bijdragen aan:

- het faciliteren, herstellen of vernieuwen van ontmoetingen tussen personen van alle leeftijdsgroepen;
- de financiële gezondheid van maatschappelijke organisaties voor de toekomst, of;
- het versterken of innoveren van de inzet van vrijwilligers.

Uitgezonderd zijn dus de geïndiceerde zorg of decentralisatie activiteiten die vallen onder de Wmo, Jeugdzorg en Participatiewet of wettelijke taken die vallen onder het gemeentefonds of de specifieke uitkeringen. De subsidie kan wel ingezet worden voor activiteiten in het voorliggend veld. Het is alleen mogelijk om materiaal aan te schaffen dat gebruikt wordt om activiteiten duurzaam en structureel te ondersteunen.

De subsidie is niet bedoeld om tekorten aan te vullen of voor de inzet van vast personeel. Fte kosten (bv inhuur) is alleen toegestaan als die uren direct bijdragen aan specifieke activiteiten zoals hierboven beschreven. Denk bijvoorbeeld aan personele inzet voor het creëren van de app.

Voorwaarden subsidie

- Elke gemeente heeft een maximaal bedrag wat kan worden aangevraagd. Voor Diemen is dit € 80.169,42.
- Er moet sprake zijn van cofinanciering. De subsidie mag maximaal 65% van het totaalbedrag vullen en de gemeente moet minstens 35% bijdragen.
- De aanvraag kan ingediend worden t/m 30 september 2022. De beslissing duurt maximaal 16 weken. Het is toegestaan om maximaal twee keer een aanvraag in te dienen. Als er bij de tweede aanvraag nog activiteiten worden afgekeurd dan kan er dus geen aanspraak meer worden gemaakt op het resterende deel van de subsidie.
- Er wordt geen subsidie verstrekt voor kosten die voor 1 maart 2021 gemaakt zijn of voor activiteiten die al afgerond zijn.
- Een aanvraag tot vaststelling wordt 1 augustus van het jaar volgend op het jaar waarin de activiteit is voltooid, maar uiterlijk 1 augustus 2024 ingediend.